
Σκιές-έργα τέχνης με θαλάσσια απορρίμματα

Σκιές-έργα τέχνης με θαλάσσια απορρίμματα

Διάρκεια	90 λεπτά
Ομάδα στόχος	Μαθητές ηλικίας 9+, οικογένειες
Σύνδεση με το σχολικό πρόγραμμα	Η δραστηριότητα μπορεί να συνδεθεί με τα μαθήματα του περιβάλλοντος, των εικαστικών και της φυσικής (φως και σκιές).
Ειδικότερα	Η δραστηριότητα προσαρμόζεται ώστε να πραγματοποιηθεί είτε σε εσωτερικούς είτε σε εξωτερικούς χώρους. Ιδανικά θα πρέπει να έπεται ενός καθαρισμού παραλίας, πάρκου, ποταμού κλπ.

Περιγραφή

Χρησιμοποιώντας διάφορα είδη απορριμμάτων που συλλέχθηκαν σε έναν καθαρισμό παραλίας ή από τον κάδο ανακύκλωσης, οι συμμετέχοντες πειραματίζονται με το φως και τη σκιά για να προβάλλουν σε μια επιφάνεια μια σύνθεση που να “αφηγείται μια ιστορία”. Οι δημιουργίες τους μπορεί να εμπνεόνται από τα ίδια τα απορρίμματα, να αφορούν ζητήματα περιβάλλοντος ή άλλα θέματα σημαντικά για τους ίδιους.

Σύνδεση με την αειφορία

Η δραστηριότητα προτείνεται να συνδεθεί με έναν καθαρισμό (π.χ. παραλίας, υγροτόπου, ποταμού), ο οποίος συνήθως είναι αποκαλυπτικός για τους συμμετέχοντες, τόσο ως προς τον αριθμό όσο και τα είδη των σκουπιδιών που συλλέγονται. Δυστυχώς, ακόμη και παραλίες που φαίνονται καθαρές έχουν πολλά μικρά σκουπίδια που ‘δεν τα πιάνει το μάτι’ (π.χ. γόπες, δακτύλιοι μπουκαλιών και μικροπλαστικά). Τα μεγαλύτερα σκουπίδια τείνουν να συσσωρεύονται με τον κυματισμό κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Εάν δεν προηγηθεί καθαρισμός παραλίας, μπορούμε να δουλέψουμε εξίσου καλά με αντικείμενα από τον κάδο ανακύκλωσης: ο όγκος και ο αριθμός των αντικειμένων που απορρίπτονται καθημερινά από ένα νοικοκυριό είναι εξίσου εντυπωσιακά. Ζητάμε από τους μαθητές να συλλέξουν ή να φέρουν από το σπίτι καθαρά υλικά.

Τέλος, η δραστηριότητα μας προσφέρει την ευκαιρία να μιλήσουμε για καλλιτέχνες από διάφορες χώρες που εργάζονται με τα απορρίμματα κάθε είδους ως πρώτη ύλη.

Μέτρα προφύλαξης

Πιθανοί Κίνδυνοι	Μέτρα Αντιμετώπισης
Τραυματισμός από αιχμηρό αντικείμενο	Πριν τον καθαρισμό επισημάνετε στους μαθητές τα επικίνδυνα υλικά, όπως γυαλιά κ.ά. αιχμηρά αντικείμενα και σύριγγες. Στο πεδίο, τη συλλογή αυτών αναλαμβάνουν οι ενήλικες, με γάντια κήπου. Μην χρησιμοποιείτε αυτά τα αντικείμενα στη δραστηριότητα.
Βρώμικα απορρίμματα	Μην πιάνετε τα αποτσίγαρα χωρίς γάντια. Για βρώμικά πλαστικά, ξεπλύνετέ τα για να αφαιρέσετε άμμο και φύκια. Αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε αντικείμενα που είναι πολύ βρώμικα στη δραστηριότητα.
Τραυματισμός από κοπίδι ή ψαλίδι	Χρησιμοποιήστε μια επιφάνεια κοπής και επιβλέψτε αν χρειάζεται.

Υλικά

Υλικό	Σχόλιο	Ποσότητα
Μια ποικιλία θαλάσσιων απορριμμάτων από τον καθαρισμό	Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να κρατήσουν τρία απορρίμματα που τους έκαναν εντύπωση στον καθαρισμό, να τα πλύνουν και να τα έχουν διαθέσιμα για τη δημιουργία του έργου σκιάς.	Τουλάχιστον 3 αντικείμενα ανά συμμετέχοντα
Μια ποικιλία από φυσικά υλικά από τον καθαρισμό	Κλαδιά, φύκια, όστρακα, κόκκαλα οστρακοειδών, Φτερά πουλιών.	Τουλάχιστον 3 αντικείμενα ανά συμμετέχοντα
Υλικά από τον κάδο ανακύκλωσης	Βεβαιωθείτε ότι έχετε μια μεγάλη ποικιλία υλικών (αδιαφανή, ημιδιάφανα, διάτρητα, χρωματιστά) που δημιουργούν ενδιαφέρουσες σκιές, όπως: διχτάκια φρούτων, πολύχρωμα πλαστικά ή γυάλινα μπουκάλια, καλάθια, μεμβράνη κ.λπ.	Αρκετά
Από το νοικοκυριό	Προαιρετικά, χρησιμοποιήστε αντικείμενα που δημιουργούν όμορφες σκιές ή αντανάκλασεις, όπως πιρούνια, χτένες, στραγγιστήρια κλπ.	Μερικά
Παιχνίδια-Μινιατούρες (ανθρωπάκια, ζώα, αυτοκίνητα κλπ.).	Αυτά μπορούν να κάνουν πιο δραματικές τις σκιές που θα δημιουργηθούν	Μερικά
Μανταλάκια	Σε διάφορα μεγέθη, χρησιμεύουν στο να στηρίξουν αντικείμενα ή το φακό.	Αρκετά
Μεγάλα χαρτόκουτα (με ανοιχτό πάτο).	Προαιρετικά, για όσους επιθυμούν να «καδράρουν» τις σκιές τους.	Μερικά

Πετονιά ή/και κλωστή ή/και σχοινί.	Προαιρετικά, χρησιμεύουν για να κρεμάσετε αντικείμενα.	Μερικά
Πηγές φωτός	Χρησιμοποιήστε ένα φακό ή το κινητό τηλέφωνο. Μπορείτε να επιλέξετε και κάποιον χρωματισμό του φωτός.	Ένας ανά συμμετέχοντα.
Σελοτέιπ		1-2
Κόλλα		1-2
Επιφάνεια προβολής	Όλες οι ομάδες χρειάζονται μια «άδεια» επιφάνεια για προβολή: έναν τοίχο, ένα ντουλάπι, το πάτωμα. Ή μια κόλλα χαρτί	Μια κατάλληλη επιφάνεια ανά ομάδα

Εργαλεία

Υλικό	Σχόλιο	Ποσότητα
Ψαλίδι		1 ανά ομάδα
Χαρτοκόπτης		1 ανά ομάδα
Επιφάνεια κοπής		1 ανά ομάδα

Προετοιμασία

- Προτείνεται η δραστηριότητα να έπεται ενός καθαρισμού μιας παραλίας, ενός πάρκου, ενός ποταμού κλπ., κατά τη διάρκεια του οποίου θα συλλεχτούν διάφορα ενδιαφέροντα αντικείμενα μαζί με φυσικά υλικά όπως φύκια, κλαδιά, όστρακα κ.λπ.
- Ξεπλύνουμε τα θαλάσσια απορρίμματα που θέλουμε να ενσωματώσουμε στη δραστηριότητα και δεν χρησιμοποιούμε υλικά που μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμό.
- Για ένα διάστημα, π.χ. μιας εβδομάδας συλλέγουμε μαζί με τους μαθητές μια ποικιλία υλικών από τον κάδο ανακύκλωσης. Η δραστηριότητα μας δίνει την δυνατότητα να εξηγήσουμε τι μπαίνει στον κάδο ανακύκλωσης και πώς ανακυκλώνουμε (οι συσκευασίες πρέπει να είναι καθαρές και διπλωμένες, ώστε να μην πιάνουν χώρο).
- Προετοιμάζουμε τον χώρο: Ιδανικά, χρησιμοποιούμε τρία τραπέζια υλικών (α. για τα εργαλεία, β. για τα βασικά υλικά, γ. για τα υπόλοιπα υλικά, π.χ. από τον καθαρισμό και τον κάδο ανακύκλωσης, βλ. και τον [Μεθοδολογικό Οδηγό](#)) σε διαφορετικά σημεία του δωματίου. Η διάταξη αυτή «αναγκάζει» τους μαθητές να τριγυρνούν στο χώρο, να παρατηρούν και να εμπνέονται από τη δουλειά των άλλων.
- Θα πρέπει να εξασφαλίσουμε έναν σκοτεινό χώρο και επιφάνειες ή τοίχους ελεύθερες από 'οπτικό θόρυβο' όπου θα προβάλλονται τα έργα.

Η δραστηριότητα βήμα-βήμα

Ξεκινώντας τη δραστηριότητα -Οδηγίες (15 λεπτά)

- Συστηνόμαστε και εξηγούμε σύντομα τι είναι το tinkering ποια μπορεί να είναι τα πιθανά αποτελέσματά του, πώς συνδέεται με την αειφορία.
- Αφιερώνουμε λίγο χρόνο για να αναφερθούμε ειδικότερα στην τεχνική 'tinkering με φως & σκιές' μέσω [βίντεο](#) και φωτογραφιών (βλ. και Παράρτημα).
- Προαιρετικά, δείχνουμε μια σκιά στον τοίχο, χρησιμοποιώντας τα χέρια μας και αντικείμενα που συμπεριφέρονται διαφορετικά με το φως (π.χ. αντανακλαστικά, ημιδιάφανα, διάτρητα).
- Αφού εξηγήσουμε το πλαίσιο (διάταξη χώρου, πού θα βρουν τα υλικά και τα εργαλεία, πόσο χρόνο θα έχουν) και τους κανόνες (πώς θα εργαστούν σε μικρές ομάδες, ή ατομικά) τους εισάγουμε στη δραστηριότητα.
- Δίνουμε την οδηγία-πρόσκληση: «Χρησιμοποιώντας θαλάσσια απορρίμματα και άλλα υλικά, παίζοντας με το φως, θα δημιουργήσουμε μια σύνθεση με σκιές»
- Εξηγούμε ότι οι δημιουργίες μπορεί να παρουσιάσουν το σχολείο τους, ένα πάρκο, τον ίδιο τον καθαρισμό, αλλά ακόμη και τη διάθεσή τους, μια ανάμνηση, ένα όνειρο κλπ. και ότι μπορούν να ενσωματώσουν ένα ή περισσότερα από τα αντικείμενα που έφεραν από τον καθαρισμό.
- Οι μαθητές μπορεί να εργαστούν σε μικρές ομάδες ή ζευγάρια.

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας (30 λεπτά)

- Ενθαρρύνουμε τα ζευγάρια να ακούν ο ένας τον άλλο, καθώς 'χτίζουν' τα έργα και τις ιστορίες τους.
- Περιφερόμαστε και παρατηρούμε πώς εργάζονται τα ζευγάρια. Στηρίζουμε τις ιδέες τους και δίνουμε εναλλακτικές αν χρειαστεί. Αν κολλήσουν, τους ενθαρρύνουμε να κάνουν ένα πέρασμα και να δουν πώς προχωρούν οι υπόλοιποι.
- Αφήνουμε αρκετό χρόνο (τουλάχιστον 40 λεπτά) γ' αυτό το στάδιο και κάθε τόσο επισημαίνουμε τον διαθέσιμο χρόνο.
- Στο τέλος, τα έργα μπορούν να παρουσιαστούν ένα προς ένα (γινόμαστε 'Εκθεση σε Μουσείο' και περιφερόμαστε ανάμεσά τους), ενώ, αν ο χώρος το επιτρέπει, τα κουτιά μπορούν να στοιβαχτούν και να παρουσιαστούν όλα μαζί σε ένα ομαδικό έργο.

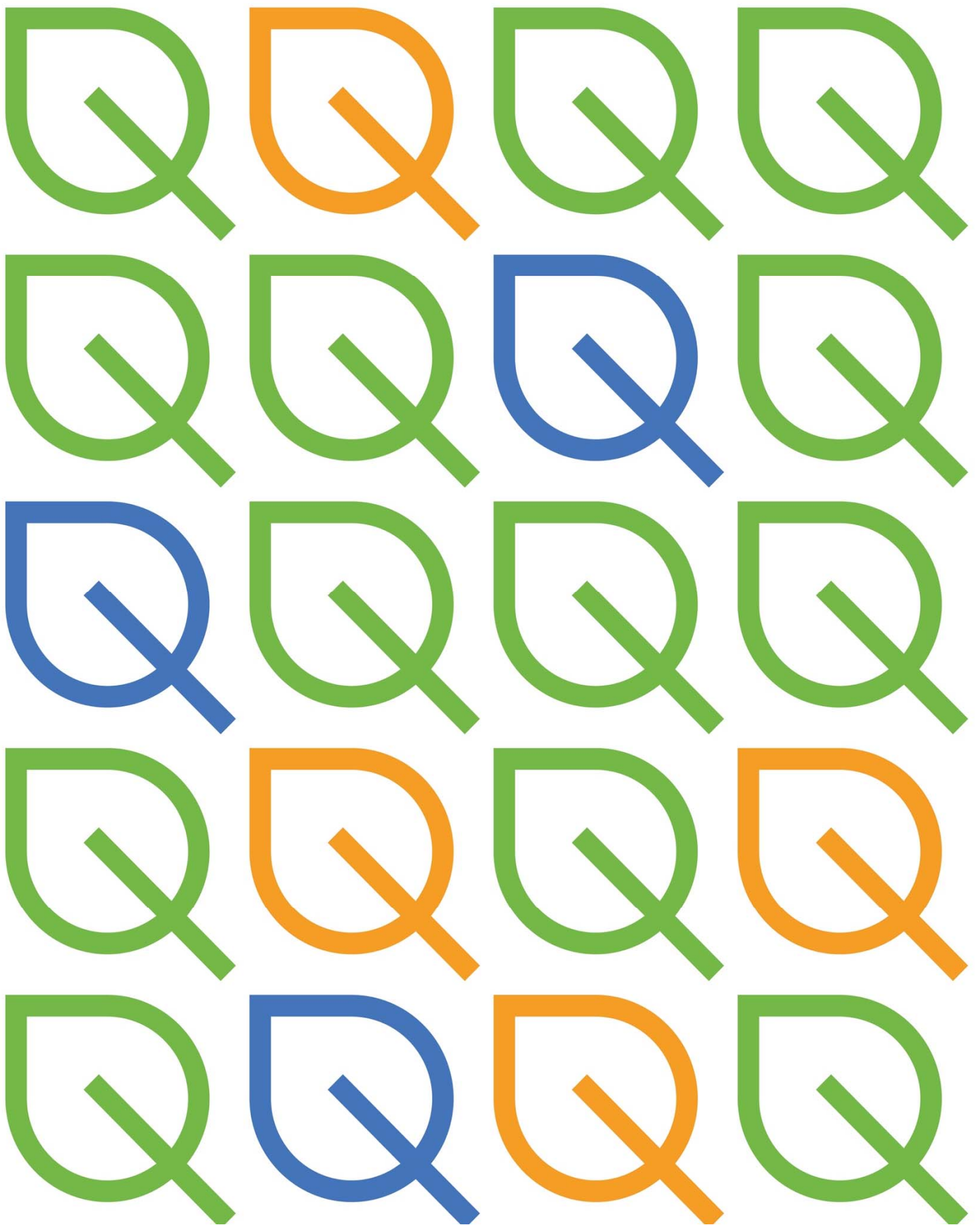
Ολοκληρώνοντας τη δραστηριότητα (15 λεπτά)

- Ρωτάμε τους μαθητές εάν κάποια αντικείμενα τους «καθοδήγησαν» στις δημιουργίες τους, ή εάν είχαν εξαρχής μια ιδέα στο μυαλό τους και επέλεξαν συγκεκριμένα αντικείμενα για να την υλοποιήσουν. Τους ρωτάμε, πώς επέλεξαν το θέμα, πώς συνεργάστηκαν, εάν έχτισαν στις ιδέες του άλλου, εάν αποκλίνουν από την αρχική τους πρόθεση, αν και πώς ενσωμάτωσαν τα θαλάσσια απορρίμματα.
- Ρωτάμε επίσης την συνολική τους εντύπωση, τι τους δυσκόλεψε και πώς το ξεπέρασαν, εάν είχαν κάποιες αναπάντεχες σκέψεις καθώς δημιουργούσαν.
- Προαιρετικά εξετάζουμε μια προς μια τις παραμέτρους από τον Πίνακα Διαστάσεων Μάθησης (Learning Dimensions of Tinkering, βλ. παράρτημα στον Οδηγό Εκπαιδευτικού).
- Δεν ξεχνάμε να φωτογραφήσουμε τα έργα-σκιές πριν τα διαλύσουμε !

Επιπλέον συμβουλές για τον/την εκπαιδευτικό

- Εάν η δραστηριότητα γίνει σε εσωτερικό χώρο, θα πρέπει να εξασφαλίσουμε ένα σκοτεινό μέρος και επιφάνειες ή τοίχους ελεύθερες από 'οπτικό θόρυβο' όπου θα προβάλλονται τα έργα.
- Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει επίσης σε εξωτερικό χώρο, μια ηλιόλουστη μέρα, με πηγή φωτός τον ήλιο. Και πάλι θα πρέπει η προβολή να γίνει σε μια «καθαρή επιφάνεια» όπως την άσφαλτο, ή το πεζοδρόμιο. (Βλ. παραδείγματα στο Παράρτημα).
- Μια άλλη δημιουργική εκδοχή της δραστηριότητας είναι να φωτογραφίσουμε το έργο τέχνης με τη σκιά, και κατόπιν να δουλέψουμε στον υπολογιστή (ή στο χαρτί) και να προσθέσουμε διακοσμητικά στοιχεία και χρώμα (βλ. παραδείγματα προβολών στο Παράρτημα).

Παράρτημα

Παραδείγματα Έργων με Σκιές για έμπνευση

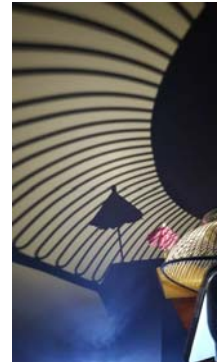

Τίτλος: η πόλη

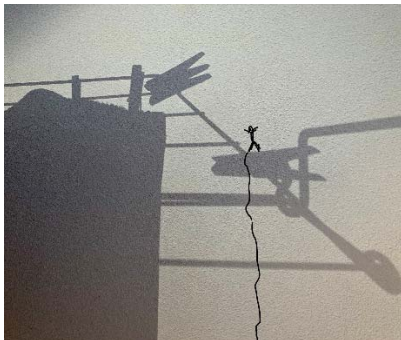
Πηγή: <https://padlet.com/smartinseb/our-tinkering-table-play-with-light-and-shadow-azp1bdpju1rwx22>

Τίτλος: Απαγωγή

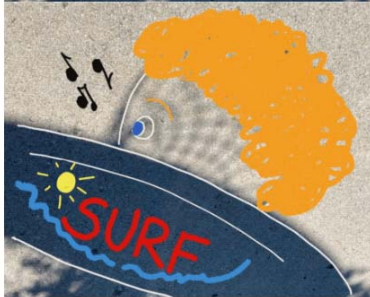

Τίτλος: Ηουχία

Tinkering remix: Αφού φωτογραφίσουμε τη σκιά, προσθέτουμε στοιχεία στην εικόνα σχεδιάζοντας στον υπολογιστή ή στο κινητό (α και β). Μπορούμε να προβάλλουμε ακόμη και σε ένα ντουλάπι (γ)

Πηγή: Inka De Papier, NEMO

Tinkering με το φως σε εξωτερικό χώρο (α, β, γ) και κατόπιν με σχέδιο στον υπολογιστή (α, β).

Πηγή: <https://www.exploratorium.edu/tinkering/projects/shadow-skyline>

Παραδείγματα πιθανών αποτελεσμάτων

Φωτογραφίες από την πρώτη δοκιμή της δραστηριότητας με τους εταίρους του έργου (Ιούνιος 2023)

Φωτογραφίες από τη δεύτερη δοκιμή της δραστηριότητας που πραγματοποιήθηκε στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Χαλανδρίου (Ιούνιος 2023).

Φωτογραφίες από την τρίτη δοκιμή της δραστηριότητας που πραγματοποιήθηκε στο 7ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών (Οκτώβριος 2023).

Συγγραφή Δραστηριότητας: Ηρώ Αλάμπη (MIO-ECSDE / MEdIES)

© Tink@school 2024

Αυτή η δημοσίευση είναι ένα προϊόν του Tink@school (2022-1-IS01-KA220-SCH-000087083), που χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη του Προγράμματος Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η δημοσίευση αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση που μπορεί να γίνει των πληροφοριών που περιέχονται.

Συντονιστής Έργου

Háskóli Íslands, Iceland

Εταίροι

Bartolomeo associazione culturale, Italy

CRES Centro di Ricerche e Studi Europei - future business, Italy

MIO-ECSDE / MEdIES, Greece

NEMO Science Museum, Netherlands

bartolomeo

MEdIES
Μεσογειακή Εκπαιδευτική Πρωτοβουλία
για την Εκπαίδευση και την Αειφορία

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

